

OPRAWIAĆ (31) *vb impf*

o oraz oba a jasne.

inf oprawiać (9). ◇ *praes 1 sg* oprawiám (4). ◇ *3 sg* oprawiã (5). ◇ *3 pl* oprawiają (3). ◇ *praet 1 sg m* -m oprawiãł (1). ◇ *3 sg m* oprawiãł (3). ◇ *3 pl m pers* oprawiali (1). ◇ *fut 1 sg m* będę oprawiãł (1). ◇ *con 3 sg m* by oprawiãł (2). ◇ *3 pl m pers* by oprawiali (1). ◇ *part praes act* oprawiając (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII(XVIII) w. s.v. oprawić.

1. *Naprawiać, poprawiać, wzmacniać, odnawiać; sarcire Calag, Calep, Cn; reficere BartBydg, Cn; resarcire Calag, Calep; reconcinnare Calep, Cn; aptare, castigare, concinnare, corrigere, emendare, instruere, marginare, meliorem facere, munire, recoquere, recorigere, redintegrare, reformare, reparare, restaurare, restituere, retexere, retractare Cn (21) : Strum L; Fliecken. Látác/ et opráwiác. Sarcire. Resarcire. Calag 196a; Sarcio – Ílziwam [!], oprawiám. Calep 945b, 899b, 916a, 945b, 946a.*

oprawiać co (14): ZapWar 1501 nr 1905; Reficere retia, opravyacz syczy BartBydg 130; BielKron 47v, 83v, 93v, 96v, 102v, 181, 316v; y rozbierálicie domy opráwiáiac [ad muniendum] mur. BudBib Is 22/10; Raz czárt w ołobie ludzkiej coś do niego przyniołł opráwiác: on porzuciłwzy inã robotę/ onę opráwować począł. SkarŻyw 508; Izmáty Ítare opráwiác dawał ReszHoz 126; Calep 946a; SarnStat 492.

Szereg: »budować, oprawiać« (1): [papież Anastazyjus] kościoły budował drugie opráwiãł BielKron 181.

2. *Fortyfikować; munire Cn [co] (3) : Krol Ferdynánd miał też wroćić zamek Czołnek/ kthory ielł nágřánicy Węgierłkiej á niewroćił/ y ielłcže y oprawia. BielKron 236; Tegož czáfu Krol zamek Krákwólki dobrze opráwiãł BielKron 410, 27.*

3. *Wykonywać prace przy hodowli zwierząt lub roślin, pielęgnować je [co] (2) : tylko nád rzemiełniki co winnice opráwiãli y ine gołpódárłtwá opátrzáli/ przełožono Godoliałzá Káldeyczyká. BielKron 95v; A gdy łie táki [niewolnik] Ítárzeie/ obroçã go ná ochmiłstrzołtwo do žon Cefárlkich [...]. Albo thež konie opráwiã/ muły/ álbo w kuchni połługuie. BielKron 261v; [Wólzelkie drzewo domowe gdy go nie opráwiãią łpłonieie a łłtawa łię łełny^m Cresc 1571 666].*

4. *Umocowywać w czymś, dawać jakąś ramę; circumdare, cludere, illigare, includere Cn [co w co] (1) : A wiele tego głubłtwa y Balwofáłtwa miedzy krzełciany ze vmarłich ludzy kołcy nie iedno w łrzebro/ y wzłoto oprawiaią/ naoltarz łtawiaią/ czaluiã SekłKat Z.*

5. *[praw. Zabezpieczać; obligare Cn [co na czym]: Nathymze dzyedzyczthve then przerzeçzony Iendrzey zenye łłvey opravvy dzyełlyacz grzyvyen vyana a tho znolłacz vyano pyerwłłe s Rudi a oyczyłłny łłvey gdje Iey dał pyrvey opravyel ZapWpolKob 1545 1/16v.]*

6. *praw. Zastrzegać [co sobie] (1) :*

Szereg: »oprawiać i przestrzegać« (1): co Prokurator łtrony powodney wedle biegu Práwá náłżego Mieylłkiego Máydeburłkiego łobie oprávia y przełtrzega GroicPorz v.

7. *Zalátwiać, wykonywać [co czym] (2) : Co kto ma wzięć álbo thež dáć: Kupić álbo y przedáwãć: Ktorzy cžełł wiãre łrzyamáią/ Ięzykiem to opráwiãią. Ięzykiem miálłtá buduiã/ Połpolitã rzecz łpráwiã BielEz Dv; [Tatarzy] pieniędzy žadnych/ złotá ani łrebrá nie znáią/ thylko frymárlki łwe potrzeby opráwiãią. BielKron 296v.*

8. *Wynagradzać krzywdy, czynić zadość, wyrównywać szkody (1) : A tenby go ípytał/ á žalci tego? ábo iellibys mu to chciał nágradzić ábo oprawić? A tenby powiedział: y co tobie do tego ielli ia mam wolą opráwiać ábo nie* *RejPos* 302v.

Synonimy: 1. odnawiać, opatrzać, polepszać; 2. bronić, usadzać, utwierdzać; 6. przestrzegać; 8. nagradzać, odpłacać, płacić.

Formacje współrdzenne cf PRAWIĆ.

Cf [OPRAWIAJĄCY], OPRAWIAN, OPRAWIANIE